

Statnett SF

Deres referanse
2024/1273

Deres dato

Vår referanse

Vår dato
30.07.2024

Saksbehandler
Magnus Landstad

Direkte telefon

Høring om oppdaterte retningslinjer for utøvelsen av systemansvaret (24-2)

Statnett har sendt på høring forslag til oppdaterte retningslinjer for utøvelsen av systemansvaret.

Under følger Lyse Produksjon sine kommentarer til en del av forslagene til endring.

Generelt brukes begrepet timestyrt flere steder, selv om utgangspunktet for en stor del av endringene følger av overgang til 15-minutters oppløsning i energi- og ubalansemarkedene.

Vi oppfatter i sum at forslagene medfører at kraftprodusentene får større krav til å regulere systemet uten kompensasjon eller bruk av markedsbaserte løsninger. Dette begrunnes bl.a. med at det er store strukturelle ubalanser og vanskelig å holde systemet i balanse mellom forbruk og produksjon. Dette mener vi er feil tilnærming. For det første vil overgang til 15-minutters tidsoppløsning medføre mindre ubalanser i systemet. Overgangen til 15-minutters mFRR-aktiveringsmarked (mFRR EAM) med 10 minutters ramping ved aktivering vil ytterligere bidra til dette. Det er for det tredje alt i dag velfungerende markedsbaserte løsninger for reservekapasitet og -aktivering for å kompensere for ubalansene.

Lyse sitt forslag er at en ikke innfører nye reguleringskrav utover de to forannevnte (15-minutters energimarked og mFRR EAM) før en har dannet erfaringer med disse to endringene.

Fos par. 8b Planlegging av effektregulering

Statnett foreslår nye krav til gradvis endring av produksjon og forbruk. Forslaget medfører:

- Betydelig komplisering av aktørenes krav til kraftverksstyring
- Mindre kontroll på ubalanseposisjonen (regulerer vekk fra energiforpliktelsen i markedskvarteret). Vi er ikke enig i at dette ikke kan ha betydelig økonomisk konsekvens for aktørene
- Ingen av disse ulempene skal godtgjøres

Begrunnelsen for hvorfor dette forslaget er viktig kommer ikke fram, hverken hva kostnaden er i dag eller hvor stor verdien av å innføre disse for kraftprodusentene fordyrende krava.

Det er en komplisert prosess å prise og levere korrekte kapasitetsreserver til systemoperatøren for alle markedstidsenheter (kvarter). Aktørene må til enhver tid sikre tilstrekkelige reserve for opp- eller nedreguleringsvolum. Dersom en i tillegg skal legge til grunn at en må holde av rampingkapasitet de første fem og siste fem-minuttene av hvert kvarter, må produsentene ta langt høyere betalt for disse reservene. En må da i praksis ta høyde for at en forpliktelse i et kvarter også må kunne stilles til

disposisjon i kvarteret før og etter. Det igjen umuliggjør å levere motsatte forpliktelse i nabokvarter. Dette vil totalt sett gi en betydelig større kostnad for å levere kapasitetsreserver.

De fleste vannkraftaggregat har forbudte kjøreområder og stor forskjell i virkningsgrad over deler lastområdet. Det blir svært fordyrende og i beste fall kun delvis mulig å levere innenfor forslaget til ramping.

Det er åpnet for unntak der kravene gir uforholdsmessige konsekvenser. Det vil være de største og normalt godt regulerbare kraftverk som i størst grad vil klare å tilfredsstille kravene. Det blir prinsipielt feil og gir feil investeringsignal til effekt og regulerbarhet at de som i størst grad yter nytte til systemet er de som tar størst del av regningen. Vi mener dermed også av denne grunn at å benytte markedsbaserte løsninger framfor ikke-kompenserte pålegg er det som gir høyest samfunnsøkonomisk utnyttelse av kraftsystemet.

Statnett har spurt om kommentar til ulike forslag til kompensering av ubalansene som følge av rampingkravet. Vi mener at alternativ a i seg selv er så kompliserende og fordyrende for aktørene og dermed samfunnet at det bør frafalles.

Utvelgelse av aktører for produksjonstilpassing

Det blir her skilt mellom regulerbar og uregulerbar produksjon, der i hovedsak kun regulerbar produksjon skal omfattes ved produksjonstilpassing.

Igjen blir dette feil allokering av kostnadene ved systemdriften. Regulerbar produksjon kan få store kostnader ved å måtte flytte produksjon til andre tidspunkt. Disse kostnadene ser ikke systemoperatøren. Planleggingen av produksjonstilpassingene må hensynta de totale kostnadene for alle som er berørt. Det bør være teknologinøytral tilnærming til dette, der de billigste ressursene reguleres først.

Det er positivt at retningslinjene beskriver «...under og før periode for produksjonstilpassing ... ..jevnlign kontakt med berørte balanseansvarlige aktører». Vår erfaring er at dette i liten grad skjer i praksis. Det bør presiseres i retningslinjene hvordan denne kontakten skal skje, og hvem som er ansvarlig.

Statnett må etablere en heldigital løsning for automatisk meddelelse og endring av produksjonstilpassinger så snart som mulig.

Vedtak om produksjonstilpassing

Det bør opplyses om konsekvensen dersom det blir sendt vedtak om produksjonstilpassing senere enn to uker før gjennomføring av driftsstansen. Vi mener at det i slike tilfeller bør gis kompensasjon for de konsekvenser produksjonstilpassingen medfører for berørte regulanter. Dette blir da på lik linje med gjeldende retningslinje **Fos par. 17 sjette ledd**, der det presiseres at ved «omprioritering (endring eller avlysning) av driftsstanser er det den som initierer endringen som skal betale kostnadene for de berørte konsesjonærer eller systemansvarlig». Vi ser ingen grunn til at ikke det samme skal gjelde ved **nye planlagte driftsstanser** på kort varsel, dvs. senere enn to uker før gjennomføringen.

Fos par. 9 Regulerstyrke og effektreserver

Finansielle ordninger

Vi ser fram til at systemansvarlig involverer bransjen ved innføring av denne nye ordningen dersom den vedtas. Fornuftige tiltak kan ha lang ledetid, så det er viktig med tidlig informasjon og ofentliggjøring.

Vi ønsker imidlertid å presisere at en må se på alle tiltak og endringer i en helhet når det gjelder systemdriften. Frafall av begrensningene rundt ramping som vi har kommentert tidligere i høringsvaret, kan trolig medføre mindre kostnad og større tilgang på reservevolum for den systemansvarlige enn det en oppnår med den finansielle ordningen.

Fos par. 11 Marked for regulerkraft

I avsnitt 6.1.4 beskrives bl.a. utvelgelse av mFRR-aktiveringsbud fra mFRR-«ordinært» og mFRR-B-markedet, samt kriterier for å avvike fra prisrekkefølgen (systemreguleringer). I mFRR-«ordinært» blir høyeste bud prissettende for kvarteret. System- og mFRR-B-aktiveringer prises til «pay-as-bid». For å

ha et velfungerende og transparent marked er det nødvendig at både priser og volum i begge marked og for systemreguleringer blir publisert.

Bruk av mFRR-bud for å sikre reaktiv effekt

Det er positivt at beskrivelsen av dette er tatt inn i retningslinjene.

Vennlig hilsen
Lyse Produksjon AS

Magnus Landstad
Leder Energidisponering